

HLADNA VOJNA IN OBOROŽEVALNA TEKMA

HLADNA VOJNA

- obdobje, ko ni bilo ne vojne ne miru, v katerem je prihajalo do političnih in vojaških nesoglasij
- mnenja, kdaj se je hladna vojna začela so različna, nedvomno pa se je končala leta 1989/90
- v obdobju prišlo do velike tekme med SZ in ZDA
- po 2. svetovni vojni so ZDA zagovarjale svet liberalne svetovnogospodarske ureditve, SZ pa načelo mednarodne zagotovitve miru z uvedbo HEGEMONIJE (=vodilna vloga, prevlada)
- žarišča hladne vojne so se v petdesetih letih začela pojavljati po vsem svetu
- politika bipolarnosti je pripeljala v oboroževalno tekmo, ki je terjala ogromna finančna sredstva

OBOROŽEVALNA TEKMA MED VZHODOM IN ZAHODOM

- prvi poizkus z atomsko bombo avgusta 1949 v SZ, prvi poizkus z vodikovo bombo izvedle ZDA 1952 na Marschallovih otokih, leto kasneje še SZ; prve vodljive vodikove bombe izdelali Američani 1954
- medcelinske balistične rakete: REDSTONE (430km, leta 1958), THOR (1900km), ATLAS (8000km)
- mehanizirana pehota v oklepnih transporterjih, vlogo mornariške pehote prevzeli padalci; do mesta napada s helikopterji, (jadralnimi, običajnimi) letali
- protioklepni raketni izstrelki nadomestili prejšnje protitankovske topove (rakete zemlja-zemlja, zemlja-zrak in morje-morje ali morje-kopno)
- običajen vojak dobi učinkovita orožja za boj z oklepniki in letali, dobi tudi bombomat
- razvoj »nevidnega« letala; raketni čolni postali učinkoviti proti okretnim križarkam
- 1957 SZ izstrelili v vesolje prvi umetni satelit (Sputnik), naslednje leto tudi Američani
- »vojna zvezd«: 1961 Sovjeti izstrelili Jurija Gagarina v vesolje, sledi polet ruske avtomatske postaje Luna 1 na Luno; Američani prvi leta 1969 poslali na Luno svojo posadko - Neil Armstrong (20.7) prvi človek na Luni
- Oboroževalna tekma obe državi ekonomsko izčrpala, zlasti SZ, (finančno breme oboroževanja plačevalo prebivalstvo)
- veliki stroški, nevarnost svetovnega spopada, zlasti pa nasprotovanje domače javnosti so prisilile ZDA k politiki popuščanja.

VIRI:

- Dolenc Evrin: Zgodovina 4: Učbenik za 4. letnik gimnazije
- Fitzgerald James: The cold war and beyond: US relations with Soviet and Post-Soviet Russia; Nelson, 1999
- Wenborn Neil: Kronika XX. Stoletja, EWO, 1992
- Opitz Peter: Kronika 20. stoletja 1940-1949 in 1950-1959; MK, 1998
- Leksikon Cankarjeve založbe; CZ; 2000
- Božič-Prunk: Zgodovina 2; DZS; 1978
- Pavliha Boris: Zgodovina na maturi 2004; Ico; 2004